

Warszawa, 15 października 2023 r.

Prof. dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska

Instytut Przedsiębiorstwa

Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Recenzja rozprawy doktorskiej

pod tytułem „**Potencjał i atrakcyjność inwestycyjna wybranych miast polski dla sektora zewnętrznej obsługi biznesu**” autorstwa mgr Katarzyny Budzyńskiej napisanej pod kierunkiem dr hab. Zbigniewa Pastuszaka prof. UMCS oraz promotora pomocniczego dr hab. Marcina Lipowskiego prof. UMCS

Podstawa opracowania recenzji

Podstawą opracowania recenzji jest pismo przewodniczącej Rady Naukowej Instytutu Ekonomii i Finansów dr hab. Jolanty Szołno-Koguc prof. UMCS w sprawie powierzenia mi obowiązku recenzenta zgodnie z uchwałą Rady Naukowej Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie na posiedzeniu w dniu 22 czerwca 2023 r.

Ocena wyboru tematu badawczego i treści pracy

Autorka koncentruje się na wyjaśnieniu złożoności problemów lokalizacyjnych przedsiębiorstw z sektora zewnętrznej obsługi biznesu ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki branżowej tego typu decyzji lokalizacyjnych. Wybór tego tematu uważam za bardzo trafny i niezwykle warty dokładnego przeanalizowania, zwłaszcza w warunkach dużej niepewności prowadzenia działalności gospodarczej, wywołanej wystąpieniem globalnej pandemii.

Cele, hipotezy badawcze i układ pracy

Celem pracy jest identyfikacja i opis czynników lokalizacyjnych przedsiębiorstw sektora BPO/SSC oraz klasyfikacja ich znaczenia dla tych przedsiębiorstw. Ponadto autorka postawiła sobie za zadanie przeprowadzenie analizy wybranych miast pod kątem ich potencjału i atrakcyjności dla inwestorów sektora zewnętrznej obsługi biznesu, wskazując na mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia badanych miast (s. 12).

Pani mgr Katarzyna Budzyńska ponadto sformułowała cel użyteczny rozprawy doktorskiej w postaci sformułowania rekomendacji dla miast pozwalających na zwiększenie ich potencjału inwestycyjnego oraz umocnienia ich pozycji na rynku inwestycyjnym.

Autorka postawiła szczegółowe pytania badawcze sformułowane następująco:

- 1/ Czy koszty pracy mają większe znaczenie niż wskaźnik LHDl przy wyborze lokalizacji?
- 2/ Jaka jest struktura przedsiębiorstw biorąc pod uwagę stopień skomplikowania funkcji biznesowych?
- 3/ Czy miasta, w których zlokalizowano przedsiębiorstwa z sektora BPO/SSC przyciągają inne przedsiębiorstwa o podobnych funkcjach biznesowych?
- 4/ Czy na lokalizację przedsiębiorstw wpływ ma już przeszkolona i wykwalifikowana kadra z konkurencji oraz czy występuje zjawisko pod kupowania pracowników od konkurencji?
- 5/ Czy występuje skupienie przestrzenne przedsiębiorstw sektora BPO/SSC?
- 6/ Czy efekty kształcenia na uczelniach wyższych są dostosowane do wymagań przedsiębiorstw sektora BPO/SSC? (s.13)

Autorka postawiła także wiele celów, wśród których można wyróżnić cele poznawcze oraz cele aplikacyjne. Jako cele poznawcze pracy zostały sformułowane następujące zamierzenia:

- 1/ dokonanie syntezy obecnego stanu wiedzy w zakresie tematyki dotyczącej czynników lokalizacyjnych przedsiębiorstw oraz atrakcyjności inwestycyjnej miast;
- 2/ identyfikacja kluczowych czynników lokalizacyjnych wpływających na wybór lokalizacji przedsiębiorstw sektora BPO/SSC oraz określenie ich znaczenia;

3/ ocena potencjału i atrakcyjności inwestycyjnej dla tego sektora wybranych miast w Polsce.
(s.13)

Cele aplikacyjne pracy zostały sformułowane w sposób następujący:

1/ opracowanie zbioru czynników decydujących o lokalizacji przedsiębiorstw i wpływających na rozwój miasta;

2/ opracowanie kierunków wymaganych zmian gospodarczych i instytucjonalnych które będą służyły wzmocnieniu i uwolnieniu potencjału konkurencyjnego wybranych miast Polski;

3/ próba modelowego przedstawienia efektywnego wykorzystania czynników lokalizacyjnych miejskich obszarach funkcjonalnych. (s.13-14)

W oparciu o sformułowanie cele autorka sformułowała główny problem badawczy w następującym brzmieniu: jakie czynniki wpływają na lokalizację przedsiębiorstw sektora BPO/SSC uwzględniając ich klasyfikację oraz znaczenie dla tych przedsiębiorstw? Wyodrębniono następujące hipotezy badawcze:

H1: zbiór kluczowych czynników lokalizacyjnych wpływa na skuteczne przyciąganie przedsiębiorstw z sektora zewnętrznej obsługi biznesu przez miejskie obszary funkcjonalne;

H2: koszty pracy mają większe znaczenie niż wskaźnik LHDI (Local Human Development Index) przy wyborze lokalizacji przedsiębiorstw sektora zewnętrznej obsługi biznesów w Polsce;

H3: duże skupienie przestrzenne przedsiębiorstw z badanego sektora wpływa pozytywnie na wybór lokalizacji przez nowych inwestorów;

H4: nie występuje bezpośredni związek pomiędzy potencjałem inwestycyjnym miast a inwestycjami przedsiębiorstw z sektora zewnętrznej obsługi biznesu;

H5: zbiór czynników o innym charakterze wpływa na wybór drugiej lokalizacji w Polsce przedsiębiorstw sektora BPO/SSC w stosunku do pierwszej lokalizacji. (s.14)

Hipotezy nie budzą zastrzeżeń. Są one logicznie podporządkowane postawionym celom rozprawy.

Ogólna ocena pracy

Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów, wstępu i zakończenia oraz aneksu. Liczy łącznie 262 strony.

W pierwszym rozdziale przedstawiono syntezę literatury dotyczącą procesu wyboru lokalizacji podejmowanego przez przedsiębiorstwa. Uporządkowano w nim podstawowe pojęcia, a także przedstawiono ewolucję znaczenia czynników lokalizacyjnych w kontekście procesu decyzyjnego dotyczącego wyboru lokalizacji.

Drugi rozdział mgr Katarzyna Budzyńska poświęciła przeglądowi literatury przedmiotu, w tym koncepcji outsourcingu. Dodatkowo, przedstawiła korzyści oraz wyzwania związane z ich implementacją. Ponadto autorka dokonała w nim charakterystyki sektora zewnętrznej obsługi biznesu.

Trzeci rozdział ma charakter metodyczny dzięki prezentacji metod badawczych, techniki zbierania i analizy danych. Przedstawiono w nim także kryteria oceny atrakcyjności, potencjału inwestycyjnego oraz koncentracji przestrzennej przedsiębiorstw.

W czwartym rozdziale zaprezentowano wyniki indywidualnych wywiadów pogłębionych. Autorka zaprezentowała także wyniki badań ilościowych, w podziale na czynniki związane z infrastrukturą i ekosystemem biznesowym, a także czynniki związane z kapitałem ludzkim i jakością życia. Przedstawiła także analizę oraz ocenę potencjału i atrakcyjności inwestycyjnej.

Piąty rozdział jest poświęcony weryfikacji hipotez dotyczących wpływu kluczowych czynników lokalizacyjnych na atrakcyjność lokalizacyjną dla przedsiębiorstw z sektora zewnętrznej obsługi biznesu. W tym rozdziale został także przedstawiony model efektywnego wykorzystania czynników lokalizacyjnych przez miejskie obszary funkcjonalne. Zaprezentowano także rekomendacje dla jednostek samorządu terytorialnego oraz uczelni wyższych, wynikające z analiz prezentowanych w poprzednich rozdziałach.

Układ pracy i jej struktura nie budzą wątpliwości. Są one logicznym odzwierciedleniem postawionych celów a także przyjętych hipotez.

Bibliografia zawiera 329 pozycji literaturowych, a także 54 źródła internetowe oraz aneks. Są to zarówno pozycje z literatury światowej, jak i polskiej. Przegląd literatury zawiera liczne

pozycje literaturowe zarówno polskich, jak i zagranicznych autorów, aczkolwiek zauważalne są braki w zakresie literatury dotyczącej teorii lokalizacji przedsiębiorstw.

Zwraca uwagę niezwykle ubogie wykorzystanie pozycji literaturowych z 2022 roku (3 źródła) i brak pozycji literaturowych z 2023. Powoduje to całkowite pominięcie we wnioskowaniu kwestii wpływu globalizacji epidemiologicznej na badane zjawiska. Nie uwzględniono też znaczenia przepływów kapitałowych lub zmian struktur przestrzennych i własnościowych korporacji w wyniku decyzji strategicznych w czasach VUCA. Powinno to zostać przy najmniej zasygnalizowane w części dotyczącej wniosków z przeprowadzonego badania własnego.

Można to jednak zrozumieć biorąc pod uwagę, że autorka analizowała dane statystyczne za okres 2012-2022. Natomiast badania ankietowe były przeprowadzone w latach przed poważnymi zakłóceniami na rynkach globalnych, czyli w latach 2016-2017, a pogłębione indywidualne wywiady Pani mgr Katarzyna Budzyńska przeprowadziła w latach 2015- 2016. Niemniej jednak we wnioskach warto było zwrócić uwagę na przydatność przeprowadzonych analiz dla kształtowania się decyzji lokalizacyjnych w zmienionej rzeczywistości, kiedy na decyzje inwestycyjne, a tym samym lokalizacyjne, mają wpływ zupełnie nowe czynniki.

Zastrzeżenia budzi także zbyt słabe uwzględnienie wewnętrznego zróżnicowania potrzeb lokalizacyjnych przedsiębiorstw sektora BPO/SSC.

W obliczu najnowszych trendów lokalizacyjnych należało zwrócić większą uwagę na to, w jaki sposób miasta mogą podwyższać swoją atrakcyjność lokalizacyjną dla tego typu przedsiębiorstw poprzez tworzenie parków technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości czy przyciąganie wyspecjalizowanych przedsiębiorstw, mogących stanowić odbiorców usług BPO/SSC.

Praca mimo obszernych studiów literaturowych budzi niedosyt w zakresie wkładu w teorię lokalizacji przedsiębiorstw w ujęciu sektorowym. Nie pokazuje w wystarczający sposób różnorodności potrzeb lokalizacyjnych przedsiębiorstw badanego sektora, w związku z czym analiza ta ma charakter mało pogłębiony.

Za zaletę zaś tej pracy można wskazać przeprowadzenie w sposób kompleksowy analizy czynników lokalizacyjnych. Zwłaszcza sposób przeprowadzenia analizy statystycznej jest przeze mnie oceniany pozytywnie. Dzięki właściwej analizie statystycznej możliwe było potwierdzenie

istotnego wpływu kluczowych czynników lokalizacyjnych na przyciąganie przedsiębiorstw sektora BPO/SSC.

Słabością metodyczną rozprawy natomiast jest niewielka próba badawcza, gdyż liczy ona 59 przedsiębiorstw, co stanowiło 12,8% zwrotu rozesłanych ankiet.

Autorka zidentyfikowała, sklasyfikowała oraz określiła znaczenie czynników lokalizacyjnych, które wpływają na decyzje lokalizacyjne przedsiębiorstw sektora BPO/SSC. W tym sensie dysertacja wypełnia lukę badawczą występującą w literaturze dotyczącej teorii lokalizacji. Osiągnięto także cel w odniesieniu do lepszego zrozumienia wymagań lokalizacyjnych przedsiębiorstw z badanego sektora.

Mgr Katarzyna Budzyńska zrealizowała swój pomysł badawczy w sposób konsekwentny. Pozytywnie oceniam zaproponowany model efektywnego wykorzystania czynników lokalizacyjnych w miejskich obszarach funkcjonalnych z uwzględnieniem potrzeb lokalizacyjnych przedsiębiorstw sektora BPO/SSC. Mgr Katarzyna Budzyńska dowiodła także, że schematy przedstawiane w literaturze dotyczącej podejmowania decyzji lokalizacyjnych w tym sektorze znajdują swoje potwierdzenie w rzeczywistości.

Konkluzja końcowa

Przygotowana przez Doktorantkę praca została podporządkowana postawionym hipotezom, a ich weryfikacja została przeprowadzona prawidłowo, mimo stosunkowo niewielkiej zwrotności rozesłanych ankiet.

Mgr Katarzyna Budzyńska udowodniła w przedłożonej do recenzji rozprawie, że posiada predyspozycje do prowadzenia samodzielnej pracy badawczej i w sposób oryginalny rozwiązała postawione zadanie badawcze. Dowodzi to, że Doktorantka posiada wiedzę, umiejętności i kompetencje, jakich wymaga się od posiadaczy stopnia doktora nauk ekonomicznych.

Uznaję, że rozprawa spełnia wszystkie wymogi ustawowe, w tym kryterium oryginalności rozwiązania problemu naukowego. Stawiam zatem wniosek o dopuszczenie mgr Katarzynę

Budzyńską do publicznej obrony w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Prof. dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska